

От началото на 2018 г. насам, общо 22 държави-членки на ЕС са подписали различни декларации, призоваващи за увеличаване на усилията за борба с кризата с климата. Досега едва шест държави-членки - България, Хърватия, Чехия, Полша, Румъния и Словакия - са решили да не се присъединят към никоя от декларациите в подкрепа на повече действия по климата.

По време на заседанието на Европейския съвет на 20-21 юни, прогресивните правителства в ЕС трябва най-после да превърнат думите си в действия. Това заседание вероятно ще бъде последната възможност за лидерите на ЕС да подготвят участието на ЕС в Срещата на високо равнище на ООН за действия по климата през септември. С оглед нарастващото внимание на обществеността, по-конкретно – на младите хора, лидерите задължително трябва да

се договорят за постигане на нулеви нетни емисии към 2050 г. и да се ангажират с повишаване на целевите стойности на ЕС по климата към 2030 г.

Ще се обединят ли всичките държави-членки на ЕС около това? За България, Хърватия, Чехия, Полша, Румъния и Словакия ограничаването на повишаването на температурите до 1.5°C също е в техен интерес. На първо място, техните граждани са измежду най-засегнатите от кризата с климата в Европа. На второ място, те са най-зависими от бюджета на ЕС за инвестиции в инфраструктурата, съответно биха се възползвали повече от значително увеличеното финансиране за действия по климата, в подкрепа на постигането на нулеви нетни емисии.

ПОДКРЕПА ЗА ЗАВИШЕНИ ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ ПО КЛИМАТА – КЪДЕ СМЕ ПОНАСТОЯЩЕМ?

Брой декларации, подписани от държавите:

● 6 ● 5 ● 4 ● 3 ● 2 ● 1 ● 0

Обща декларация по дългосрочната стратегия и амбиции по климата на ЕС (25.06.2018 г.)

Белгия, Дания, Естония, Финландия, Франция, Германия, Италия, Люксембург, Нидерландия, Португалия, Словения, Испания, Швеция, Великобритания

Съвместно писмо до комисар Мигел Ариас Канете относно Амбициите по климата на бъдещата дългосрочна стратегия на ЕС (14.11.2018 г.)

Дания, Финландия, Франция, Италия, Люксембург, Нидерландия, Португалия, Словения, Испания, Швеция

Лидерска инициатива за повече амбиция по климата (27.11.2018 г.)

Австрия, Кипър, Дания, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Унгария, Ирландия, Италия, Латвия, Литва, Нидерландия, Португалия, Словения, Испания, Швеция

Декларация на държавите от Бенелюкс по диалога „Таланоа“ (28.11.2018 г.)
Белгия, Люксембург, Нидерландия

Декларация на Коалицията на високите амбиции за засилване на действията по климата (12.12.2018 г.)

Австрия, Дания, Финландия, Франция, Германия, Италия, Люксембург, Нидерландия, Португалия, Словения, Испания, Швеция, Великобритания

Декларация за карбонова неутралност в Скандинавието (25.01.2019 г.)

Дания, Финландия, Швеция

Декларация от срещата на високо равнище на южните държави-членки на ЕС (29.01.2019 г.)

Кипър, Франция, Гърция, Италия, Малта, Португалия, Испания

Неофициален документ по „Климат за бъдещето на Европа“ (09.05.2019 г.)

Белгия, Дания, Франция, Латвия, Люксембург, Нидерландия, Португалия, Испания, Швеция

ПРЕВРЪЩАНЕ НА ДУМИТЕ В ДЕЙСТВИЯ

От началото на 2018 г. насам, общо 22 държави-членки на ЕС, представляващи над 83% от общото население на ЕС, са се подписали под осем декларации, подчертаващи необходимостта от засилване на действията на ЕС по климата, за да се поддържа увеличението на температурите в рамките на 1.5°C. Декларациите касаят предложението на Европейската комисия за достигане на нулеви нетни емисии на парникови газове до 2050 г. и/или необходимостта за преразглеждане на недостатъчните целеви стойности на ЕС по климата към 2030.

Заседанието на Европейския съвет през юни е моментът да се покаже, че те са склонни да превърнат думите в действия чрез одобряване на предложението на Комисията за нулеви нетни емисии до 2050 г. и за ангажимент за завишаване на целевите стойности към 2030 г. Заседанието на Европейския съвет през юни е последната среща на високо равнище, на която държавните глави и власти в ЕС могат да се договорят за това какво да представи ЕС на Генералната среща на високо равнище на ООС за действията по климата през септември 2019 г., когато от държавите ще се очаква да представят ангажиментите си за засилване на дейностите по климата. Ако ЕС отиде с празни ръце на тази среща, това сериозно ще подкопае амбициите му да бъде глобален лидер по климата.

В продължение на няколко месеца Европа бе разтърсена от безпрецедентно мобилизиране на гражданите. Европейците посочват, че промените в климата са една от най-големите им тревоги. Предстоящото заседание на Европейския съвет през юни е критично важна възможност за лидерите на ЕС да докажат, че се вслушват в тези граждани.

Много държави-членки на ЕС вече са се ангажирали с постигане на нулеви нетни емисии към 2050 г. или доста преди това (Финландия се стреми това да стане през 2035 г., а Швеция – през 2045 г.). Сега е моментът да се договорят единен подход в целия ЕС.

ИКОНОМИЧЕСКИ ЗАГУБИ ОТ СВЪРЗАНИ С КЛИМАТА ЕКСТРЕМАЛНИ ЯВЛЕНИЯ В ЕВРОПА*

Годишен % загуби от БВП

- > 0.3%
- > 0.2%
- > 0.1%
- < 0.1%

ВСИЧКИТЕ ДЪРЖАВИ ТРЯБВА ДА СЕ ВКЛЮЧАТ

България, Хърватия, Чехия, Полша, Румъния и Словакия са единствените държави-членки на ЕС, които не са се подписали под декларациите за амбициите по климата. Заседанието на Европейския съвет през юни е възможност за тях да спрат протакането и най-накрая да признаят неотложността на борбата с кризата с климата.

Всичките държави могат да спечелят много, понеже по-големите намаления на емисиите означават сериозно намаляване на икономическите вреди, причинени от промените в климата. Почти всичките по-слабо ангажирани държави-членки са и тези, които страдат най-много от опустошителните въздействия на климата. Съгласно анализ на Европейската агенция по околната среда, икономическите загуби от свързани с климата екстремални явления, България, Хърватия, Чехия, Унгария, Полша и Румъния се измежду загубилите най-голям дял от техния БВП поради последиците от промените в климата през периода 1980 - 2017 г.

* Европейска агенция по околната среда, Икономически загуби от свързани с климата екстремални явления в Европа: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/direct-losses-from-weather-disasters-3/assessment-2>

Ако ЕС вземе решение за засилване на ангажиментите си по климата, финансирането на действията по климата и за справедлив и чист енергиен преход в бъдещия бюджет на ЕС за периода 2021-2027 вероятно също ще се увеличи. Тъй като по-бедните държави-членки на ЕС са тези, които най-много се възползват от бюджета на ЕС за инвестиции в инфраструктурата, за тях също така е по-вероятно да се възползват най-много от финансирането в подкрепа на постигането на нулеви нетни емисии. Бъдещият бюджет на ЕС се договаря в момента и също така ще бъде обсъждан по време на заседанието на Европейския съвет през юни.

Бюджетът на ЕС е най-подходящото средство за осигуряване на това, че всичките държави-членки се обединени около прехода към чиста енергия. По-слабо развитите региони трябва да използват парите мъдро, за да стимулират своя преход от изкопаеми горива. Новият бюджет на ЕС може да подкрепи преустройството на повечето от наличната инфраструктура в сектора на енергетиката, а също така и в градската среда, сградите, транспорта, локалните инициативи на общностите и земеделието

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА КОХЕЗИОННАТА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОД 2020 – 2027 г. ВЪРХУ БВП, 2030 г.*

% над изходните стойности

- < 1.50
- 1.50 - 3.00
- 3.00 - 5.00
- > 5.00

* Адаптирано от оценката на ЕК на въздействието на регламента върху Европейския фонд за регионално развитие и върху Кохезионния фонд
<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2018:0282:FIN:EN:PDF>

ОБЯСНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Какво означава икономика с нулеви нетни емисии?

'Нетна нула' означава баланс между входящото и изходящото. При емисиите на парникови газове, това означава, че не трябва да излъчваме повече отколкото може да бъде поето от природата. Понастоящем, до 7% от общите емисии на парникови газове биват премахнати от естествени уловители като гори и влажни зони. Понеже има граници за това с колко можем допълнително да увеличим капацитета за поемане на естествените уловители в Европа, ние трябва драстично да намалим обема на емисиите, които изпускаме в атмосферата. За да бъдат достигнати нулеви нетни емисии, ЕС трябва да намали емисиите на парникови газове с поне 90%.

Защо трябва да намалим емисиите до нетна нула? Какво ще се случи по време на живота ни?

По Парижкото споразумение, светът прие да полага усилия за ограничаването на повишаването на температурите до 1.5°C. Последният Специален доклад на МEGКП за глобалното затопляне с 1.5°C показва как да бъде постигната тази цел. Въз основа на констатациите на доклада, при използване на предпазващ подход и с отчитане на обективни съображения, ЕС ще трябва да достигне нулеви нетни емисии още през 2040 г. Този подход следва предложения от МEGКП илюстративен път, който избягва превишаване на температурната цел от 1.5°C и по този начин намалява упованието в недоказани технологии за отстраняване на въглерода.

MEГКП също така показва ясно, че вече трябва да постигнем напредък в посока тази цел, понеже намаляването на емисиите между настоящия момент и 2030 г. ще определи нашите шансове да останем под прага от 1.5°C. Затова ЕС трябва значително да завиши целевите стойности за 2030 г. в посока поне 65% Национални намаления на емисиите на парникови газове в сравнение с нивата от 1990 г.

Възможно ли е изграждането на икономика с нулеви нетни емисии в рамките на две десетилетия?

Осъществимо е както технически, така и икономически. Трябва да направим повече от това, което вече е доказало ефективността си. Разполагаме с много признаци за това, че преходът определено е в ход, включващи увеличаване на ВЕИ, намаляване на въглицата или възход на амбициозни действия по климата от страна на градове, региони, инвеститори, фирми и общности. От ключово значение е да се осигури, че преходът към нулеви емисии на въглерод е справедлив, организиран и облагодетелстващ най-бедните членове на обществено чрез интегриране на силни социални мерки. Еднакво важно с това е съгласуването на дългосрочния бюджет на ЕС, който ще управлява инвестиционните програми между 2021 и 2027 с целта за нетна нула, за осигуряване на адекватна финансова подкрепа особено за по-слабо развитите региони, които често пъти са и най-зависими от въглицата. Увеличават се доказателствата, показващи, че преходът е осъществим и ползотворен дори за най-замърсяващите сектори, като например транспорт, промишленост и земеделие.

Какви са ползите от този преход?

Свеждането на емисиите на парникови газове до нетна нула ще спести пари. На първо място, ограничаването на промените в климата ще означава огромно намаление на икономическите щети. Свързаното с климата екстремално време вече ни струва 14 млрд. евро годишно, което ще се увеличи до поне 190 млрд. евро към 2100, което се равнява на загуба на 1.8% от настоящия БВП на ЕС. На второ място, това ограничаване ще донесе огромни ползи на стойност милиарди евро.

Съгласно Европейската комисия, постигането на нулеви нетни емисии към 2050 г. в ЕС се равнява на:

+ увеличаване на БВП с до 2% в сравнение с изходния сценарий;

+ увеличаване на заетостта с 0.9%, представляващо 2.1 милиона допълнителни работни места;

+ зависимостта от вноса на енергоизточници спада с 55% понастоящем до 20% през 2050 г.;

+ стойността на вноса на изкопаеми горива (понастоящем 266 млрд. евро) спада с над 70%;

+ преждевременната смъртност поради замърсяването на въздуха, причинено от фини прахови частици намалява с над 40%;

+ вредите за здравето от замърсяването на въздуха, причинено от фини прахови частици, спадат с около 200 млрд. евро годишно.